

17 EKİM ULUSLARARASI YOKSULLUKLA MÜCADELE GÜNÜ
VE
TOPLUM SAĞLIĞI

Yoksulluk Neden Önemlidir?

“Dünya Yoksullukla Mücadele Günü” olan 17 Ekim, bu konuda farkındalığı artırmak için, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda 25 yıl önce, 1992 yılında “Yoksulluğun Yok Edilmesi İçin Uluslararası Gün” olarak resmen kabul edilmiştir. Bu bağlamda ilk hareket, 1987 yılında Paris’te toplanan yüz binlerce insanın yoksulluk ve açlıktan ölenleri anmasıyla başlamıştır. O gün hazırlanan bildiride, Dünya çapında aşırı yoksulluk, şiddet ve açlıkla karşı karşıya kalan insanların durumunun kabul edilemez olduğu belirtilmiştir. Aşırı yoksulluğun insan haklarının ihlali olduğu ve bu konuda bütün insanların birleşmesi gerektiği vurgulanmıştır.¹ Dünya Yoksulluk Günü 1993 yılından bu yana, göz ardı edilen yoksul ve aç insanların, küresel düzeyde hatırlanması ve bu alandaki çabaların artırılması için önemli bir fırsat olarak görülmektedir.²

Dünya Yoksullukla Mücadele Günü’nün 2017 teması “Barışçıl ve Kapsayıcı Toplumlara Doğru Yol”dur. Bu yolda uğraş veren her bireyin soruna yaklaşımda onurlu ve dayanışma içinde olması ve yoksulluğun her düzeyde sonlandırılması için yapılması gerekenleri yüksek sesle dile getirmesi önemlidir.³

Yoksulluk, en genel tanımıyla, insanların sağlık, eğitim, hijyen ve temiz suya erişim gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamama durumudur. Sürdürülebilir bir yaşamı sağlamak için yeterli gelire ve kaynaklara erişememek, bireyin sağlığını da etkiler.³ Bireyler aynı toplumda yaşayan diğer bireylerden daha az kazanç ve fırsata sahipse, onlardan daha yoksuldurlar ve sağlık düzeyleri de daha olumsuz yönde etkilenir. Bu nedenle yoksulluk önemli bir toplum sağlığı sorunudur.

Dünya’da Yoksulluk

Birleşmiş Milletler’e üye ülkeler tarafından kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nden ilki 2030 yılına kadar yoksulluğun tüm biçimlerini ortadan kaldırmaktır.⁴ Son on yılda yoksulluğun azaltılması konusunda belirgin ilerleme kaydedilmesine rağmen, aşırı yoksulluk içinde yaşayan insanların sayısı kabul edilemez düzeydedir. En son verilere göre, aşırı yoksulluk içinde olan ve günlük harcaması 1,90 Amerikan Doları’nın altında olan bireylerin sayısı 2013 yılında 767 milyon kişi olup bunun 389 milyonu Sahra Altı Afrika ülkelerinde yaşamaktadır.⁵ Dünya’daki yoksulların büyük çoğunluğunu kırsal alanda yaşayan, yetersiz eğitime sahip, tarım sektöründe çalışan ve 18 yaş altındaki bireyler oluşturmaktadır.⁶ Yoksulluk az gelişmiş ülkelerde daha sık görülmekle beraber gelişmiş ülkelerin de sorunudur.

¹ [Internet] <http://overcomingpoverty.org/article/international-charter-for-october-17-world-day-for-overcoming-extreme-poverty> Erişim: 27.09.2017

² [Internet] http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/ydiDavidGordon_poverty.pdf Erişim: 27.09.2017

³ [Internet] <https://www.un.org/development/desa/socialperspectiveondevelopment/wp-content/uploads/sites/27/2017/06/idep2017-conceptnote.pdf> Erişim: 28.09.2017

⁴ [Internet] <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/> Erişim: 28.09.2017

⁵ [Internet] <http://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity> Erişim: 28.09.2017

⁶ [Internet] <http://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview> Erişim: 28.09.2017

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-182

Türkiye’de Yoksulluk

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2016 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması bulgularına göre, Türkiye’de nüfusun %14,7’si yani yaklaşık 11 milyonu yoksuldur. Bir başka deyişle on kişiden en az biri yoksuldur. Gelir dağılımındaki eşitsizlik önceki yıllara kıyasla artmıştır (Gini katsayısı 2016 yılında 0,404). Toplumun en yüksek gelire sahip %20’lik grubunun toplam gelirden aldığı pay bir önceki yıla göre 0,7 puan artarak %47,2’ye, en düşük gelire sahip %20’lik grubun aldığı pay ise 0,1 puan artarak %6,2 olmuştur; zengin ve yoksul arasındaki gelir farkı önceki döneme kıyasla artmıştır.⁷

Türkiye İstatistik Kurumu 2016 verilerine göre Türkiye’de okur-yazar olmayanların %26,2’si ve bir okul bitirmeyenlerin %24,1’i yoksulken; bu oran lise altı eğitimlilerde %12,5, lise ve dengi okul mezunlarında ise %6,2’dir. Yükseköğretim mezunları %1,7 ile en düşük yoksulluk oranının gözlendiği grup olmuştur. Bir başka deyişle, eğitim düzeyi ile yoksulluk arasında doğrudan ilişki vardır. Ayrıca hane nüfusu arttıkça yoksulluk da artmaktadır.⁷

Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsizlik 2017 yılı Haziran döneminde %10,2 olup; 15-24 yaş grubunda işsizlik yüzdesi 1,2 puanlık artış ile %20,6 olmuştur; her beş gençten biri işsizdir.⁸

Yoksullukla birlikte sağlık hizmetlerine erişim ve sosyal korunma olumsuz etkilenmekte; kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik ve erken ölümler artmaktadır. Çocuk ölümleri, anne ölümleri, hastalıkların görülme sıklığı yoksul insanlarda daha fazladır. Yoksul insanlar için sağlık ekonomik bir varlıktır; çünkü onların geçim kaynakları oldukça sınırlı olup sağlıklarını kaybettiklerinde gelirlerini de kaybetmekte, kendilerinin ve ailelerinin geçimini sağlamaları güçleşmektedir. Obezite, malnütrisyon, kalp damar hastalıkları, solunum yolu hastalıkları, psikiyatrik sorunlar, intiharlar, bağımlılık yapıcı madde kullanımı gibi çok sayıda sağlık sorunun yoksullukla doğrudan ilişkili olduğu bilinmektedir.⁹

Ne Yapmalı?

Yoksulluk ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak ve bireylerin insan haklarını gerçek anlamda yaşayabilmesini sağlamak, sürdürülebilir bir gelecek oluşturma için ön koşuldur. Her bireyin kendi yaşamlarını ve içinde yaşadıkları toplumu etkileyen kararlara katılımını sağlamak sürdürülebilir bir gelecek için gereklidir. Bunun için, sadece seçkin azınlığın değil, tüm bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması güvence altına alınmalıdır.¹⁰ Zengin ve yoksul arasındaki farkı azaltabilen, daha sağlıklı ve eğitilmiş bireylerden oluşan toplumlar daha çabuk gelişir, daha sağlıklı olur ve zenginleşirler. Bunun için de hükümetlerin tutarlı politikalar geliştirmesi gerekmektedir.

⁷ [Internet] <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24579> Erişim: 12.10.2017

⁸ [Internet] <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=24631> Erişim: 12.10.2017

⁹ [Internet] http://www.who.int/tobacco/research/economics/publications/oecd_dac_pov_health.pdf Erişim: 12.10.2017

¹⁰ [Internet] <http://www.who.int/life-course/news/events/2016-poverty-eradication-day/en/> Erişim: 28.09.2017

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-182

Dünya Yoksullukla Mücadele Günü, yoksulluk içinde yaşayan insanlar ile onların içinde yaşadıkları toplum arasındaki diyalog ve anlayışı geliştirmeye yöneliktir. Ayrıca, bireylere yoksulluk içinde yaşayan insanların çabalarını ve kaygılarını duyurma ve yoksullukla mücadelede yoksulların önde gelmesi konusunda bilinç oluşturma fırsatı sunmaktadır.